

Remissvar på Landsbygds- och infrastrukturdepartementets promemoria Ds 2026:11 "Ökad tillgång till hållbara drivmedel inom luftfart och sjöfart", avseende ert dnr LI2026/00922

Sammanfattning

Luleå tekniska universitet (LTU) ställer sig bakom utredningens förslag.

Utredningen beskriver på ett övertygande sätt hur den ökande efterfrågan på hållbara drivmedel i grunden är ett resultat av politiska beslut, samtidigt som marknaden i dag saknar tillräckliga förutsättningar att bära de kommersiella risker som följer av kapitalintensiva produktionsanläggningar.

Tillgången till hållbara drivmedel är inte bara en klimatfråga utan också en fråga om industriell konkurrenskraft, försörjningstrygghet och långsiktig resiliens. LTU delar därför utredningens bedömning att staten behöver spela en mer aktiv roll för att skapa stabila och långsiktiga förutsättningar för investeringar i ny produktion och teknikutveckling.

Nedan lämnas förbättringsförslag och synpunkter på förslagen i handlingsplanen.

Synpunkter på kapitel 7: Förslag till handlingsplan

7.3 FUD-satsning för en breddad råvarubas

LTU instämmer i behovet av en bred satsning på forskning, utveckling och demonstration av biodrivmedel från biomassa. FUD-insatser bör koppla samman biomassa, biogen koldioxid, vätgas, processutveckling, energisystem och industriell omställning.

Demonstrationsanläggningar i industriellt relevant skala är särskilt viktiga för att verifiera hela produktionskedjor, identifiera tekniska och operativa problem och minska riskerna inför kommersiell uppskalning. Även operatörsutbildning bör integreras i demonstrationsfasen.

7.4–7.5 Investerings- och produktionsbaserade stöd

LTU delar bedömningen att investeringsstöd fortsatt behövs men att de inte är tillräckliga när långsiktiga intäktströmmar och förutsägbara marknadsvillkor saknas. Investeringsstöd behöver därför kompletteras med åtgärder som stimulerar efterfrågan och minskar investeringsosäkerheten.

LTU välkomnar produktionsbaserade och riskdelande stöd samt att Sverige förbereder deltagande i pilotauktioner och andra marknadsskapande instrument. Sådana insatser kan bidra till uppskalning av ny teknik och industriell kapacitet, särskilt inom områden där Sverige har goda förutsättningar, exempelvis produktion baserad på fossilfri el, biomassa och biogen koldioxid.

7.6 Forum för dialog och samverkan

LTU tillstyrker förslaget om ett forum för dialog och samverkan. Universitetet vill samtidigt framhålla f3, det nationella kunskapscentrumet för förnybara drivmedel, där LTU sedan 15 år är en aktiv part. f3 samlar aktörer i hela värdekedjan och utgör en etablerad plattform som med fördel kan byggas vidare på.

7.7 Långsiktiga och stabila EU-regelverk

LTU delar bedömningen att långsiktiga och stabila regelverk är avgörande för investeringar i nya produktionsanläggningar. Sverige bör verka för tydliga och förutsägbara regelverk med tillräckligt långa tidshorisonter. Detta är viktigt såväl för industrins investeringar som för forskningens planering och akademins bidrag till omställningen.

7.8 Elektrifiera transportsektorn så långt möjligt

LTU instämmer i att elektrifiering och energieffektivisering är viktiga för att säkerställa tillgången till hållbara drivmedel för luftfart och sjöfart. Elektrifiering av framför allt vägtransporter kan minska efterfrågan på biodrivmedel och frigöra begränsade biomassaressurser för sektorer där direkt elektrifiering är svårare.

LTU betonar därför behovet av ett systemperspektiv på användningen av biomassa och fossilfri el. Styrmedel bör främja ett resurseffektivt nyttjande av biomassa och elektrifiering där den är tekniskt och ekonomiskt ändamålsenlig. Därigenom kan mer biomassa användas för hållbara drivmedel inom exempelvis luftfart och sjöfart.

I detta ärende har rektor Birgitta Bergvall-Kåreborn beslutat. Emily Duvsten har varit föredragande och i handläggningen har även Clas Kröger deltagit.